

SOSNOVSKIO BARŠČIŲ VEIKSMŲ PLANO ATNAUJINIMO PASLAUGA

ATASKAITA

Darbas atliktas pagal 2025 m. gegužės 6 d. sutartį Nr.
G1-56 su Jurbarko rajono savivaldybės administracija

Vykdytojas:

Individualios veiklos pažyma Nr.

Vilnius, 2025

TURINYS

Įvadas.....	3
Darbo tikslas ir uždaviniai	4
Metodika.....	5
Rezultatai	6
Veiksmų planas	8
Rekomendacijos.....	23

IVADAS

Svetimžemių rūšių skverbimasis yra tiesiogiai su žmonių veikla susijęs procesas, kurį dar labiau skatina globalizacija, tarptautinė prekyba ir klimato kaita. Pripažįstama, kad svetimžemių rūšių plitimas ir jų invazija yra viena didžiausių šių laikų grėsmių daugelio pasaulio regionų biologinei įvairovei.

Svetimžemėmis laikomos rūšys, kurios dėl žmonių veiklos atsitiktinai pateko į tam tikrą teritoriją, išplito iš introdukcijos vietų arba atvyko iš kitų teritorijų, į kurias buvo patekusios žmogaus įtaka. Jei tokios rūšys įsitvirtina, sparčiai plinta pusiau natūraliose ar natūraliose buveinėse, aktyviai dauginasi, kelia grėsmę ekosistemoms, ekonomikai ir žmonių sveikatai – jos vadinamos invazinėmis.

Viena iš tokių rūšių yra Sosnovskio barštis (*Heracleum sosnowskyi*), kuris į naikintinų rūšių sąrašą Lietuvoje įtrauktas dar 2001 m. Vėliau ši rūšis įtraukta ir į Lietuvos invazinių rūšių sąrašą (patvirtintą Aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433). Sosnovskio barštis taip pat įrašytas į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, patvirtintą 2016 m. liepos 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 2016/1141, todėl jo naikinimas yra privalomas visoje Europos Sąjungoje.

Sosnovskio barštis Lietuvoje paplitęs plačiai, kai kuriose vietovėse sudaro kelių šimtų hektarų grynus sąžalynus. Dažnai aptinkamas apleistuose laukuose, nenaudojamose pievose, pamiškėse, pelkėse, pakrantėse, šaltiniuose vietose. Ši rūšis sparčiai dauginasi sėklomis ir stipriai konkuruoja su vietine augalija. Tankiuose sąžalynuose smarkiai sumažėja kitų rūšių įvairovė.

Sosnovskio barščių sultys, patekusios ant odos ir veikiamos saulės šviesos, sukelia stiprius nudegimus, pūslėtus pažeidimus ir sunkiai gyjančias žaizdas. Jos taip pat pavojingos gyvuliams – gali sukelti snukio ir gleivinių pažeidimus.

*Nepaisant to, kad Sosnovskio barštis yra gana lengvai atpažįstama rūšis, vis dar pasitaiko atvejų, kai gyventojai supainioja šią invazinę rūšį su vietinėmis – tokiais augalais kaip sibirinis barštis (*Heracleum sibiricum*), miškinis skudutis (*Angelica sylvestris*) ar vaistinė šventagaršvė (*Angelica archangelica*). Dėl to itin svarbu prieš naikinimą tiksliai identifikuoti rūšį, kad nebūtų pažeisti vietiniai augalai.*

Naikinimas yra sudėtingas ir brangus procesas, reikalaujantis žinių apie rūšies biologiją bei ekologiją. Priemonės turi būti parenkamos taip, kad būtų paveikti tik tiksliniai organizmai, nekenkiant ar minimaliai veikiant aplinką.

Imantis invazinių rūšių kontrolės, būtina vadovautis šiomis nuostatomis:

- Naikinimo metodai turi būti selektyvūs, kuo mažiau kenkiantys aplinkai bei nekeliantys pavojaus žmonėms ir gyvūnams.
- Jei išteklių neužtenka visiškam invazijos židinio sunaikinimui, turi būti siekiama populiaciją bent jau stabilizuoti ar apriboti jos plitimą.
- Išnaikinus rūšį, būtina mažiausiai penkerius metus stebėti teritoriją ir naikinti atsikartojančius individus.

Nenaikinamas Sosnovskio barštis sparčiai plinta – didėja individų skaičius, gausumas, užimamas plotas. Be aktyvių kontrolės veiksmų, ši rūšis daro neigiamą poveikį ne tik esamoms buveinėms, bet ir naujoms teritorijoms. Todėl Sosnovskio barštis turi būti naikinamas strategiškai, siekiant išvengti tolesnio jo plitimo ir poveikio biologinei įvairovei.

DARBO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tyrimų tikslas – atlikti Sosnovskio barščių patikslintą inventorizaciją Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje ir parengti šio invazinio augalo populiacijų kontrolės ir naikinimo veiksmų planą visoms nustatytoms teritorijoms.

Tyrimų uždaviniai:

1. Parengti kiekvienos teritorijos, kurioje aptikti Sosnovskio barščiai, žemėlapius ortofotografinių žemėlapių pagrindu (1: 10 000);
2. Veiksmų planas Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje turi būti parengtas 2026–2030 metų laikotarpiui, atsižvelgiant į teritorijas, nurodytas pagal 2023 m. liepos 24 d. sutartį Nr. G1-125 ir jos pagrindu parengtą dokumentą – „Sosnovskio barščio (*Heracleum sosnowskyi*) gausos reguliavimo Jurbarko rajono savivaldybėje 2024–2028 metų veiksmų planą“. Atlikti Sosnovskio barščių patikslintą inventorizaciją Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje ir parengti šio invazinio augalo populiacijų kontrolės ir naikinimo Veiksmų planą visoms nustatytoms teritorijoms.
3. Numatyti veiksmų plano priemonių įgyvendinimo kokybės kontrolės principus ir metodus;
4. Parengti stebėsenos programą ir tolesnių rūšies kontrolės ir naikinimo priemonių, būtinų užtikrinti visišką rūšies sunaikinimą, įgyvendinus naikinimo veiksmų planą, periodiškumą ir trukmę;
5. Parengti preliminarį kontrolės ir naikinimo veiksmų priemonių įgyvendinimo sąmatą;
6. Parengti vieną veiksmų planą, kuriame atskirai aprašomas kiekvienas tvarkymo plotas (Sosnovskio barščių augavietė).

METODIKA

Papildoma Sosnovskio barščių (*Heracleum sosnowskyi*) inventorizacija Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje buvo atlikta 2025 m. gegužės–birželio mėnesiais. Iš viso buvo patikrinti ir įvertinti 32 plotai, kurių bendras Sosnovskio barščių užimamas plotas sudarė 99.31 ha. Inventorizacijos metu buvo tikrinami plotai, nurodyti 2023 m. liepos 24 d. sutartyje Nr. G1-125. Buvo vertinamas Sosnovskio barščių paplitimas, individų tankumas ir pasiskirstymo kiekvienoje teritorijoje ypatumai. Be to, lauko tyrimų metu buvo identifikuoti ir papildomi Sosnovskio barščių židiniai, kurie nebuvo įtraukti į Techninę užduotį. Kiekvienam nustatytam plotui buvo parinktos tinkamiausios ir būtinos invazinių augalų naikinimo priemonės.

Plotai, kuriuose buvo aptikti Sosnovskio barščiai, buvo pažymėti interaktyviame invazinių rūšių žemėlapyje INVA svetainėje (<https://inva.biiip.lt/>). Šis žymėjimas užtikrina tikslią užkrėstų teritorijų lokalizaciją ir leidžia planuoti bei koordinuoti jų naikinimo veiksmus tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu. Remiantis tyrimų rezultatais, parengti Sosnovskio barščių paplitimo žemėlapiai, kuriuose pažymėti visi identifikuoti tvarkytini plotai. Žemėlapių (M 1:10 000) pagrindui panaudoti ortofotografiniai žemėlapiai iš Lietuvos erdvinės geografinės informacijos portalo (<https://www.geoportal.lt/geoportal/>).

Veiksmų planas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakyму Nr. 352 patvirtintu „Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašu“ (II skyrius „Invazinių rūšių kontrolė ir naikinimas“) bei dokumentu „Kenksmingų žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalų naikinimo metodika“.

REZULTATAI

Sosnovskio barščių inventorizacijos metu Jurbarko rajono savivaldybėje buvo išskirti 32 žemės plotai, kurių bendras užimamas plotas sudarė 99.31 ha. Vertintų ir išskirtų tvarkymo plotų sąrašas pateikiamas 1 lentelėje.

Daugiausia Sosnovskio barščių užimtų plotų nustatyta Girdžių seniūnijoje – čia identifiikuoti net 14tvarkymo plotai, kurių bendras plotas sudaro 43,26443 ha. Kiekvienam plotui buvo nurodytos tikslios koordinatės, užimamo ploto dydis bei buveinės apibūdinimas, įvertinant barščių individų tankumą.

1 lentelė. Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje vertintos Sosnovskio barščių populiacijos ir jų charakteristika

Eil. Nr.	Vietovė	Plotas (ha)	Koordinatės (X Y)	Ploto charakteristika	Barščio paplitimas	Leidimas gautas	Sklypo savininkas
1	Gudelių k.. Girdžių sen.	1.59550		Apleista pieva	Gausiai		
2	Gudelių k.. Girdžių sen.	0.66265		Apleista pieva	Gausiai		
3	Girdžių k.. Girdžių sen.	2.29685		Apleista mezofitų pieva su krūmais	Gausiai		
5	Miliūšių k.. Girdžių sen.	1.01010		Pakelė. pieva	Negausiai		
6	Miliūšių k.. Girdžių sen.	8.24004		Pieva	Gana gausiai		
7	Miliūšių k.. Girdžių sen.	1.00362		Apleista pieva	Negausiai		
8	Miliūšių k.. Girdžių sen.	1.91710		Dykvietė	Gana gausiai		
9	Miliūšių k.. Girdžių sen.	0.04370		Pakelė	Gana gausiai		
10	Miliūšių k.. Girdžių sen.	1.28126		Pakelė	Negausiai		
11	Miliūšių k.. Girdžių sen.	0.10966		Pakelė	Negausiai		
12	Būtrimų k.. Girdžių sen.	0.25165		Pakelė	Gana gausiai		
13	Gudelių k.. Girdžių sen.	19.66030		Sodas. dirbami laukai	Gana gausiai		

14	Gudelių k.. Girdžių sen.	5.19200		Apleista pieva. upelio šlaitas	Gana gausiai		
15	Meškininkų k.. Jurbarkų sen	11.861404		Dirvonai. sodybvietė	Labai gausiai		
16	Klišių k.. Jurbarkų sen.	2.16795		Apleistas dirvonas ir pieva	Auga tankiais sąžalynais		
17	Klišių k.. Jurbarko sen.	32.59237		Pakelės pieva su medžiais. pramoninė teritorija	Gausiai. vietomis sudaro sąžalynus		
18	Klišių k.. Jurbarko sen.	0.38440		Pakelė	Tankiai		
19	Klišių k.. Jurbarko sen.	1.69518		Pramoninė teritorija	Gausiai		
20	Jurbarko m. sen.	0.11815		Pieva	Negausiai		
21	Jurbarko m. sen	0.80975		Miško proskyna	Labai gausiai		
22	Išlestakių k.. Seredžiaus sen.	2.37490		Apleista pieva	Gana gausiai		
23	Vyliaudų k.. Seredžiaus sen.	1.55140		Apleista pieva. krūmynai	Gana gausiai		
24	Pieštvenų k.. Seredžiaus sen	0.55510		Upelio šlaitas	Negausiai		
25	Pieštvenų k.. Seredžiaus sen	0.12780		Upelio šlaitas. tankumas nedidelis	Negausiai		
26	Jurgiškių k.. Seredžiaus sen.	0.095425		Sodybvietė	Gausiai		
27	Paulių k.. Šimkaičių sen.	0.57315		Sodybvietė	Gausiai		
28	Paulių k.. Šimkaičių sen.	0.00280		Pakelė	Negausiai		

29	Aušgirio k.. Šimkaičių sen.	0.540421		Pakelė	Negausiai		
30	Aušgirio k.. Šimkaičių sen.	0.245335		Pakelė	Negausiai		
31	Rūsteliokų k.. Seredžiaus sen.	0.00040		Pakelė	Negausiai		
32	Burbiškių k.. Seredžiaus sen.	0.18345		Pieva	Gana gausiai		
33	Girkų k.. Seredžiaus sen.	0.17040		Apleisti griuvėsiai	Gana gausiai		
Bendras plotas		99.31					

Daugumoje vertintų plotų Sosnovskio barščiai nenaikinami ir nevykdoma jų populiacijų kontrolė. Gyvenamosiose vietovėse Sosnovskio barščiai naikinami ir kontroliuojami, tačiau plitimas nesustabdytas, nes iš didelių sąžalynų šių augalų sėklos pakartotinai patenka į kontroliuojamus plotus.

Apibendrinus visą surinktą informaciją, parengtas „Sosnovskio barščio (*Heracleum sosnowskyi*) gausos reguliavimo Jurbarko rajono savivaldybėje 2026–2030 metų veiksmų planas“. Jis pridedamas prie šios ataskaitos kaip priedas ir pateikiamas kaip atskiras, su šia ataskaita nesusietas dokumentas.

VEIKSMŲ PLANAS

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Veiksmų plano priemonės

Priemonių, kuriomis siekiama įgyvendinti Sosnovskio barščių naikinimo Jurbarko rajono savivaldybės teritorijoje veiksmų plano tikslą ir uždavinius, įgyvendinimo planas. Veiksmų plano darbų atlikimo laikas ir sąlygos nurodomos 2 lentelėje. Informacija apie augavietes, kuriose turi būti įgyvendinamos Veiksmų plano priemonės, pateikta 1 lentelėje.

Veiksmų plano priemonės neprieštarauja veiklai saugomose teritorijose ir kitiems teisės aktams, reglamentuojantiems aplinkos apsaugos ir tvarkymo režimą. Augavietėse nacionaliniu ir tarptautiniu mastu saugomų rūšių ar buveinių nenustatyta.

Sosnovskio barščio augaviečių naikinimo ir tvarkymo plotai apima valstybinės žemės valdytojo (patikėtinio) valdomus ir nuosavybės teise fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančius sklypus.

2 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas 2026–2030 metais

Uždavinys	Priemonė	Atsakingas už priemonės vykdymą	Priemonės taikymo laikotarpis	Naikinami augaviečių plotai
1. Reguluoti Sosnovskio barščio populiacijas augavietėse cheminėmis (herbicidais) ir mechaninėmis priemonėmis	1.1. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją cheminėmis priemonėmis	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–V metai. kovo–gegužės mėn.	Nurodyti 6 lentelėje
	1.2. Sosnovskio barščių naikinimas nupjaunant nuo herbicidų nežuvusius augalus su žiedynais	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–V metai. birželio ir rugpjūčio mėn.	Nurodyti 6 lentelėje
	1.3. Sosnovskio barščių naikinimas iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius individus	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–V metai. gegužės ir liepos–rugpjūčio mėn.	Nurodyti 6 lentelėje
	1.4. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją agrotechninėmis priemonėmis	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–V metai. kovas – balandžio mėn.	Nurodyti 6 lentelėje
	1.5. Sosnovskio barščių naikinimas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje iškasant	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–V metai. gegužės ir liepos–rugpjūčio mėn.	Nurodyti 6 lentelėje
2. Stebėti Veiksmų plano priemonių taikymo poveikį Sosnovskio barščio populiacijų būklei augavietėse.	2.1. Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse.	Samdytas ekspertas **	I–V metai. balandžio–rugsėjo mėn.	Visi tvarkymo plotai

* Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo – fizinis ar juridinis asmuo ir sudaręs paslaugų pirkimo sutartį su Pirkėju (Jurbarko rajono savivaldybės administracija); ** Samdytas ekspertas.

Bendrieji reikalavimai Veiksmų plano priemonių įgyvendinimui

Įgyvendinant Veiksmų planą turi būti vadovaujama „Kenksmingų žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalų naikinimo metodika“, patvirtinta 2016 m., kuri nustato šių augalų naikinimo būdus ir priemones.

Asmenys, dirbantys teritorijoje, apaugusioje kenksmingais žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalais, privalo naudoti asmens apsaugos priemones. Visos kūno dalys privalo būti apsaugotos vandens nepralaidžiais sintetiniais drabužiais ir avalyne, būtina dėvėti pirštines ir apsaugines kaukes, akinius ir respiratorius. Baigus darbus, darbuotojai privalo saugotis, kad plika oda neprisiliestų prie augalų sultimis aptiškusių drabužių, avalynės, įrankių. Asmenys privalo vengti liesti augalus, glaustis prie bet kurių jų dalių neapsaugotomis kūno vietomis.

Augalų naikinimo laikas, tvarka ir būdai. Sosnovskio barščio populiacijų naikinimo darbai pradami ankstyvą pavasarį, vos prasidėjus augalų vegetacijai ir tęsiami iki rugpjūčio pabaigos, bet, atsižvelgus į meteorologines sąlygas, naikinimo laikotarpis gali apimti ir rugsėjo mėnesį. Teikiant paslaugą turi būti siekiama, kad augalai nespėtų sužydėti ir išbarstyti sėklų.

Priemonė Nr. 1. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją cheminėmis priemonėmis (I būdas). *Priemonė per 5 metus (I–V metais) įgyvendinama 5 kartus – po vieną kartą per metus.* Naikinimo laikotarpis: kovo–gegužės mėn.

Sosnovskio barščiai naikinami purškiant juos selektyvių herbicidų *Accurate 200 WG* ir *Nuance 75 WG* mišiniu, į kurį pridedama paviršiaus aktyviosios medžiagos *Kontakt*. Vienam Sosnovskio barščių sąžalynų hektarui reikia 200 l herbicidų tirpalo, pagaminto iš 20 g *Accurate 200 WG* ir 10 g *Nuance 75 WG* bei 100 ml *Kontakt* ir vandens. Sosnovskio barščius purškiant selektyviai (sunaudojama 2 litrai tirpalo/100 m²). Jeigu rinkoje nebus galimybės įsigyti nurodytų pavadinimų selektyvių herbicidų, jų vietoje reikia naudoti herbicidus, turinčius tas pačias veikliąsias medžiagas (*Nuance 75 WG* – tribenuron-metilas, 750 g/kg; *Accurate 200 WG* – metsulfuron-metilas, 200 g/kg).

Priemonė Nr. 2. Sosnovskio barščių naikinimas nupjaunant nuo herbicidų nežuvusius augalus su žiedynais (II būdas). Antru etapu augalai naikinami mechaniškai, siekiant sunaikinti visus augalus, kurie nuo herbicidų nežuvo ir kurie naikinimo metais išaugina žiedynus (populiacijose turi būti sunaikinti augalai su žiedynais). *Priemonė taikoma 5 metus (I–V metais) ne mažiau kaip 10 kartų – po du kartus per metus.* Naikinimo laikotarpis: birželio pabaiga ir liepos vidurys. Priklausomai nuo meteorologinių sąlygų, pakartotinis žydėjimas gali prasidėti ir rugpjūčio mėnesį. Todėl specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse), gali rekomenduoti priemonę per vieną vegetacijos sezoną įgyvendinti tris kartus.

Priemonė Nr. 3. Sosnovskio barščių naikinimas iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius individus (III būdas). Po naikinimo cheminėmis priemonėmis likusius pavienius Sosnovskio barščių individus tikslingiau naikinti juos iškasant, negu purkšti herbicidais. Taip pat priemonė tinkama taikyti tais atvejais, kai augavietės nedidelės (iki 0.20 ha) ir joje yra mažai individų (ne daugiau kaip 2 individai 0.01 ha). Priemonė taip pat įgyvendinama gyvenamųjų sodybų kiemuose, soduose ar kitose vietose, kuriose negalima naudoti cheminių naikinimo priemonių. Priemonė įgyvendinama du kartus per metus, kad būtų sunaikinti ne tik subrendę ir pribręstantys, bet ir vėliau išaugantys jauni Sosnovskio barščio individai. Taip garantuojama, kad kiekvienas likęs individas bus sunaikintas ir aplinka bus mažiau teršiama herbicidais. *Priemonė per 5 metus (I–V metais) įgyvendinama ne mažiau kaip 10 kartų – po du kartus per metus.* Naikinimo laikotarpiai – gegužės ir liepos–rugspjūčio mėnesiai. Jeigu įgyvendinant pirmą kartą pavasarį nesunaikinami visi žydėti galintys individai, priemonę gali tekti kartoti dar ir birželio antrojoje pusėje. Todėl specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse), gali rekomenduoti priemonę per vieną vegetacijos sezoną įgyvendinti tris kartus.

Kvalifikaciniai reikalavimai paslaugų teikėjui, įgyvendinančiam priemones Nr. 1–3:

Sosnovskio barščio augaviečių naikinimo darbai pradami ankstyvą pavasarį, vos prasidėjus augalų vegetacijai, kai augalai pasiekia maždaug 30 cm aukštį. Teikiant paslaugą turi būti siekiama, kad augalai nespėtų sužydėti, subrandinti ir išbarstyti sėklų.

Sosnovskio barščio augaviečių naikinimo darbai tęsiami be pertraukos ne mažiau kaip 5 metus. Vėliau ne mažiau kaip 5 metus augavietės turi būti prižiūrimos, t.y. turi būti visą laiką naikinami naujai dygstantys augalai. Augavietėse kasmet turi būti vykdomas taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio vertinimas.

Pradedant vykdyti Veiksmų plano priemones, žemės sklypo, kurio teritorijoje bus vykdoma Veiksmų plano priemonė, valdytojas ir naudotojas apie konkrečios priemonės įgyvendinimą turi būti informuotas prieš 10 dienų iki darbų pradžios. Veiksmų plano įgyvendinimo metu turi būti siekiama, kad kiekvienais metais augalai nespėtų sužydėti, subrandinti ir išbarstyti sėklų.

Asmens apsaugos reikalavimai taikomi ir įgyvendinant mechanines priemones Nr. 2, 3 ir 6:

1. Turėti akredituotos įstaigos augalų apsaugos mokymo programos (Augalų apsaugos produktų profesionaliųjų naudotojų kvalifikacijos tobulinimo mokymo programa, kodas – 296162003 arba kodas 296162067) baigimo pažymėjimą (pateikti kopiją), išduotą įmonės vadovui ar įmonėje dirbančiam juridinio asmens darbuotojui.
2. Turi laikytis sveikatos apsaugos, darbų saugos ir aplinkosauginių reikalavimų, nepažeisti trečiųjų asmenų interesų, pažeidus – kompensuoti padarytus nuostolius.
3. Paslaugų teikimo metu pildyti augalų apsaugos produktų naudojimo apskaitos žurnalą ir naudoti Lietuvoje leidžiamas chemines medžiagas.
4. Suteikus paslaugas, pateikti Pirkėjui cheminių medžiagų naudojimo žurnalą ir naudotų cheminių medžiagų saugos duomenų lapą.
5. Sudarius paslaugų teikimo sutartį, neperleisti paslaugos teikimo tretiesiems asmenims.
6. Asmenys, dirbantys teritorijoje, apaugusioje kenksmingais žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalais, privalo turėti asmens apsaugos priemones. Visos kūno dalys privalo būti apsaugotos vandens nepralaidžiančiais sintetinėmis drabužiais ir avalyne, būtina dėvėti pirštines ir apsaugines kaukes, akinius ir respiratorius. Baigus darbus, darbuotojai privalo saugotis, kad plika oda neprisiliestų prie augalų sultimis aptiškusių drabužių, avalynės, įrankių. Asmenys privalo vengti liesti augalus, glaustis prie bet kurių jų dalių neapsaugotomis kūno vietomis.

Įgyvendinant priemones darbus organizuoja ir prižiūri Pirkėjas. Plano priemonės turi būti vykdomos etapais, t.y. I; II. III. IV ir V metais.

Priemonė 4. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją agrotechninėmis priemonėmis (IV būdas). Priemonė taikoma Sosnovskio barščiams naikinti žemės ūkio paskirties plotuose, kuriuose nėra daugiamečių pievų ir kuriuose neseniai buvo ariama žemė (pūdymuose ir dirvonuose). Metodas tinkamas taikyti įvairaus dydžio plotuose. Labiausiai metodas tinkamas individualios nuosavybės teise fiziniams asmenims priklausančiuose žemės sklypuose. **Priemonė per 5 metus (I–V metais) įgyvendinama 5 kartus – po vieną kartą per metus.** Priemonės įgyvendinimo laikotarpis – kovas–balandis. Papildomi darbai, jeigu jų reikia (priemonė Nr. 3 – naikinti iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius Sosnovskio barščio individus), vykdomi atsižvelgus į pagrindinės priemonės įgyvendinimo rezultatus. Todėl specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse), gali rekomenduoti įgyvendinti vieną ar kelias papildomas priemones.

Priemonė Nr. 5. Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse. Teritorijoje (visose Sosnovskio barščio populiacijose arba tvarkymo plotuose) stebimas ir vertinamas įgyvendintos Veiksmų plano priemonės: įvertinama gamtinių buveinių būklė ir taikytų priemonių efektyvumas. Augaviečių būklė vertinama įgyvendinus kiekvieną Sosnovskio barščio gausos reguliavimo Veiksmų plano priemonę.

Kvalifikaciniai reikalavimai paslaugų teikėjui, įgyvendinančiam priemonę Nr. 5:

Sosnovskio barščio populiacijos reguliavimo poveikį gamtinių buveinių atsikūrimui turi vertinti kvalifikuotas samdytas ekspertas (botanikas arba ekologas). Atlikęs vertinimą, ekspertas parengia ataskaitą (vertinimo aktą) su buveinės būklės ir Sosnovskio barščio populiacijos pokyčių analize. Vertintojas taip pat turi pateikti rekomendacijomis, kaip toliau naikinti ir kontroliuoti invazinę rūsį konkrečioje augavietėje, tikslinti arba keisti Veiksmų plano priemones. **Priemonė bus įgyvendinama ne mažiau kaip du kartus per metus (I–V metais).** Darbo laikotarpis – balandžio–rugsėjo mėnesiai.

Priemonė Nr. 6. Sosnovskio barščių naikinimas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje iškasant (VI būdas).

Priemonė taikoma vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose ir kitose vandens apsaugos zonoms priskiriamose teritorijose, kur augalų apsaugos produktų naudojimas negalimas arba nepraktiškas dėl taikomų apsaugos reikalavimų. Sosnovskio barščiai naikinami mechaniniu būdu – iškasant, siekiant, kad augalai nespėtų sužydėti, subrandinti ir išbarstyti sėklų.

Priemonė įgyvendinama du kartus per metus: gegužės mėn. ir liepos–rugpjūčio mėn. (esant poreikiui, atsižvelgiant į meteorologines sąlygas ir priemonės Nr. 5 rekomendacijas, gali būti taikoma ir trečią kartą per sezoną, kad būtų sunaikinti vėliau išaugantys jauni individai). Priemonė per 5 metus (I–V metais) įgyvendinama ne mažiau kaip 10 kartų – po du kartus per metus. Veiksmų laikotarpis – 2026–2030 m.

Kasant Sosnovskio barščius, kastuvus į žemę smeigiamas 10–15 cm atstumu nuo augalo, įstrižai šaknims (~45° kampu), ir šaknys pakertamos 10–15 cm gylyje. Augalas su šaknimis ištraukiamas, dirvožemis nuo šaknų nupurtomas, kasimo vieta užlyginama, o velėna prispaudžiama.

Iškasti ir surinkti Sosnovskio barščiai turi būti išnešti iš tvarkymo ploto ir sutvarkyti saugiai (pvz., sudėti į tamsius sandarius plastikinius maišus). Priemonę vykdančiam privaloma vadovautis 2016 m. patvirtinta „Kenksmingų

žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalų naikinimo metodika“ ir naudoti asmens apsaugos priemonės: vandens nepralaidžius sintetinius drabužius ir avalynę, pirštines, apsaugines kaukes, akinius ir respiratorių.

Veiksmų plano priemonių aprašymas

Priemonė Nr. 1. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją cheminėmis priemonėmis.

Sosnovskio barščių naikinimas cheminėmis priemonėmis yra gana efektyvus ir palyginti nebrangus kontrolės ir naikinimo būdas. Naudojant selektyvius herbicidus, sunaikinami ne visi vietiniai augalai, todėl po purškimo tais pačiais metais buveinėse atsikuria žolinių augalų danga, kuri kliudo naujiems Sosnovskio barščiams įsikurti arba vietiniai augalai nustelbia jų daigus.

Sosnovskio barščiai naikinami purškiant juos selektyvių herbicidų *Accurate 200 WG* ir *Nuance 75 WG* mišiniu, į kurį pridedama paviršiaus aktyviosios medžiagos *Kontakt*. Vienam Sosnovskio barščių sąžalynų hektarui reikia 200 l herbicidų tirpalo, pagaminto iš 20 g *Accurate 200 WG* ir 10 g *Nuance 75 WG* bei 100 ml *Kontakt* ir vandens. Sosnovskio barščius purškiant selektyviai, sunaudojama 2 l tirpalo/100 m². Jeigu rinkoje nebus galimybės įsigyti nurodytų pavadinimų selektyvių herbicidų, jų vietoje reikia naudoti herbicidus, turinčius tas pačias veikliąsias medžiagas (*Nuance 75 WG* – tribenuron-metilas, 750 g/kg; *Accurate 200 WG* – metsulfuron-metilas, 200 g/kg).

Herbicidų veikliosios medžiagos lengvai išsiplaukia į gruntinius vandenis, todėl būtina griežtai laikytis leidžiamų normų. Sosnovskio barščiai rankiniu purkštuvu purškiami pavasarį – kovo–gegužės mėn. (atsižvelgus į meteorologines sąlygas ir augalų vegetacijos laiką). Sosnovskio barščiai turi būti purškiami tada, kai jų lapai išaugę iki 10–15 cm aukščio (optimalu), bet ne aukštesni kaip 30 cm aukščio, o iš sėklų išaugę daigai yra 2–5 cm aukščio. Tikslų purškimo laiką būtina nustatyti pagal kiekvienų metų meteorologines sąlygas ir augalų išsivystymą. Jeigu prieš purškimą Sosnovskio barščių lapai yra aukštesni kaip 30 cm, juos būtina nupjauti ir augalus herbicidų tirpalu apdoroti tik tada, kai atžėlę lapai vėl išauga iki 10–15 cm aukščio. Herbicidus reikia purkšti saulėtą ir ramią dieną, kai vėjo greitis mažesnis negu 5 m/s, o vidutinė paros oro temperatūra daugiau kaip +10 °C.

Būtina pažymėti, kad herbicidų efektyvumas didesnis saulės gerai apšviestose buveinėse, o šalia medžių, pakrūmėse ar kitokiose vietose, kurių apšviestumas prastesnis arba dirvožemis labai drėgnas, herbicidų efektyvumas gerokai mažesnis.

Priemonė įgyvendinama kovo–gegužės mėnesiais, penkerius metus iš eilės, tvarkymo plotuose, nurodytuose 6 lentelėje. Daugumoje tvarkymo plotų turi būti purškiama rankiniu purkštuvu, nes naudoti traktorinius purkštuvus neįmanoma dėl sudėtingo reljefo, krūmynų, statinių ar kitų kliūčių. Priemonė įgyvendinama 2026–2030 m. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, ji turėtų būti taikoma ir pasibaigus projekto laikotarpiui bent 5 metus – nuo 2031 m. iki 2035 m., arba, jeigu išdygsta tik pavieniai individai, turi būti taikoma priemonė Nr. 3.

Priemonė Nr. 2. Sosnovskio barščio naikinimas nupjaunant nuo herbicidų nežuvusius augalus su žiedynais.

Pjaunami tikantai Sosnovskio barščio individai, kurie nežuvo apdorojant herbicidais ir išauginę stiebą su žiedynais. Augavietėse turi būti sunaikinti visi augalai su žiedynais, kad neperžydėtų ir neišbarstytų sėklų. Nežydinčių individų pjauti nereikia. Pjaunama rankine krūmapjove arba žoliapjove, kuri nesmulkina žolės. Pjaunama augalo žolė negali būti smulkinama dėl darbuotojų saugumo, nes smulkinant iš sultingų stiebų susidaro daug aerozolių, kurie gali pakliūti į dirbančių ar netoliese esančių žmonių kvėpavimo takus, ant akių ir burnos gleivinių, nusėsti ant odos ir sukelti nudegimus. Tinkamiausias laikas pirmą kartą pjauti nuo herbicidų nežuvusius Sosnovskio barščio individus yra birželio antrasis dešimtadienis, bet ne vėliau kaip iki liepos 10 d. Nupjovus žiedynus, tame pačiame plote antrą kartą priemonę įgyvendinti reikia praėjus mėnesiui, maždaug rugpjūčio pradžioje, nes gyvybingi individai dažnai išaugina naujus žiedynus, kurie gali subrandinti sėklas. Antrą kartą tais pačiais metais reikia žiedynus pjauti nuo rugpjūčio pradžios iki rugpjūčio vidurio.

Kiekvienas asmuo, pjaunantis Sosnovskio barščius jais užkrėstuose plotuose, privalo būti informuotas apie šių augalų keliamą grėsmę sveikatai, supažindintas su apsisaugojimo nuo neigiamo poveikio būdais, aprūpintas visomis būtinomis asmens apsisaugojimo priemonėmis (neperšlampami drabužiai, avalynė, pirštinės, respiratorius, akiniai) ir visus darbus vykdyti tik dėvėdamas apsauginius drabužius, respiratorių ir apsauginius akinius. Darbuotojai turi vengti liesti augalus, glaustis prie jų drabužiais ar apsaugos priemonėmis neapsaugotomis kūno vietomis. Baigus darbą, reikia saugotis, kad plika oda neprisiliestų prie augalų sultimis aptiškusių drabužių, avalynės, įrankių. Darbus patariama vykdyti debesuotą dieną ir kai nuo augalų jau nukritusi rasa.

Priemonė įgyvendinama 2026–2030 m. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, ji turėtų būti taikoma ir pasibaigus projekto laikotarpiui bent 5 metus – nuo 2031 m. iki 2035 m., bet per tą laikotarpį geriausia taikyti priemonę Nr. 3.

Priemonė Nr. 3. Sosnovskio barščių naikinimas iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius individus

Priemonė taikoma Sosnovskio barščius naikinant mažuose plotuose, užimančiuose ne daugiau 0.20 ha ir juose yra mažai individų (paprastai ne daugiau kaip 2 individas 0.01 ha). Metodas taip pat tinkamas taikyti didesniuose plotuose, kuriuose bent dvejus metus iš eilės buvo įgyvendintos cheminės naikinimo priemonės ir yra likę mažai individų. Priemonė taip pat turėtų būti taikoma tais atvejais. Sosnovskio barščiai naikinami gyvenamųjų sodybų kiemuose, soduose ar kitose vietose, kuriose, dėl žmonių saugumo, negalima naudoti cheminių naikinimo priemonių.

Subrendę ir pribręstantys Sosnovskio barščiai kasami pavasarį, kai jų lapai būna ne daugiau kaip 30–50 cm aukščio, paprastai nuo gegužės mėn. pradžios, tačiau priklausomai nuo meteorologinių sąlygų, laikas gali būti kitoks. Pakartotinai augalai tose pačiose teritorijose tais pačiais metais kasami liepos–rugpjūčio mėnesiais, kai paauga iki tol buvę nepastebimi jauni individai.

Kasant Sosnovskio barščius, kastuvą į žemę smeigiamas 10–15 cm atstumu nuo augalo įstrižai augalo šaknims (maždaug 45° kampu) ir jos pakertamos maždaug 10–15 cm gylyje. Suėmus augalą už lapų, jis su šaknimis ištraukiamas iš žemės. Ant šaknų esantis dirvožemis nupurtomas, kasimo vieta užlyginama kastuvu, o pakelta velėna prispaudžiama kastuvu arba koja. Iškastai ir surinkti Sosnovskio barščiai turi būti išnešti iš tvarkymo ploto. Juos galima sukrauti į krūvas, uždengti juoda plastikine plėvele ir supūdyti. Pakelėse, upių pakrantėse ir kitose vietovėse (ne sodybų aplinkoje) iškastus ir surinktus Sosnovskio barščius rekomenduojama dėti į tamsius didelius plastikinius maišus, kad būtų lengviau ir saugiau juos tvarkyti. Priemonė įgyvendinama du kartus per metus visais Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metais.

Kiekvienas asmuo, mechaninėmis priemonėmis naikinantis Sosnovskio barščius, privalo būti informuotas apie šių augalų keliamą grėsmę sveikatai, supažindintas su apsisaugojimo nuo neigiamo poveikio būdais ir visus darbus vykdyti naudodamas visas būtinas apsisaugojimo priemones (specialius drabužius, avalynę, pirštines, respiratorius, akinius). Darbuotojai turi vengti liesti Sosnovskio barščius, glaustis prie jų neapsaugotomis kūno dalimis. Baigus darbą, reikia saugotis, kad plika oda neprisiliestų prie augalų sultimis užterštų drabužių, avalynės, įrankių.

Priemonė įgyvendinama 2026–2030 m. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, tvarkytos teritorijos turi būti stebimos pasibaigus projekto laikotarpiui kasmet bent 5 metus – nuo 2031 m. iki 2035 m. Stebėjimus reikėtų vykdyti birželio mėnesį. Kai kuriais metais, priklausomai nuo meteorologinių sąlygų, augalai gali sparčiau augti ir subręsti antrąją vasaros pusę. Todėl specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse), gali rekomenduoti priemonę per vieną vegetacijos sezoną įgyvendinti tris kartus.

Priemonė Nr. 4. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją agrotechinėmis priemonėmis

Priemonė taikoma Sosnovskio barščiams naikinti žemės ūkio paskirties plotuose, kuriuose nėra daugiamečių pievų ir kuriuose neseniai buvo ariama žemė (pūdymuose ir dirvonuose). Metodas tinkamas taikyti įvairaus dydžio plotuose. Labiausiai metodas tinkamas individualios nuosavybės teise fiziniams asmenims priklausančiuose žemės sklypuose. Priemonė turi būti taikoma ne trumpiau kaip penkerius metus iš eilės.

Naikinant Sosnovskio barščius agrotechinėmis priemonėmis, jeigu susidarę dideli ir tankūs šių augalų sąžalynai, rekomenduojama pirmaisiais metais taikyti priemonę Nr. 1 (Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją cheminėmis priemonėmis), o vėliau taikyti tik agrotechnines priemones. Pirmaisiais (jeigu buvo taikyta tvarkymo priemonė Nr. 1 – antraisiais) tvarkymo metais pavasarį (kovo arba balandžio mėn., atsižvelgus į meteorologines sąlygas) visas plotas su kultivuojamas, kad sudygtų kuo daugiau sėklų banke esančių Sosnovskio barščių sėklų. Po dviejų arba trijų savaičių visą plotą rekomenduojama suarti ir iškultivuoti. Surinkti Sosnovskio barščių šaknis, sukrauti į krūvą ir uždengti juoda plastikine plėvele, kad supūtų (rudenį arba kitą pavasarį puvenas galima paskleisti tame pačiame lauke). Suartame plote rekomenduojama sėti trumpos vegetacijos kultūrinius augalus (miežius, avižas, pašarui gauti skirtus mišinius ir t.t.). Antraisiais (jeigu buvo taikyta tvarkymo priemonė Nr. 1 – trečiaisiais) ir vėlesniais metais žemės plotą naudoti įprastai, jame auginant vienmečius vasarinius kultūrinius augalus. Žiemkenčius augalus rekomenduojama auginti ne anksčiau kaip po penkerių tvarkymo metų.

Jeigu pasėlyje lieka gyvų Sosnovskio barščių individų, kurie išaugina žiedynus, juos reikia iškasti (taikyti priemonę Nr. 3 – Naikinti iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius Sosnovskio barščio individus). Išaugusius, bet nežydinčius Sosnovskio barščio individus galima palikti, jie bus sunaikinti rudeninio arba pavasarinio žemės arimo metu.

Jeigu taikoma ši naikinimo priemonė, būtina užtikrinti, kad lauko pakraščiuose neliktų gyvų Sosnovskio barščio individų, kurie galėtų žydėti ir subrandinti sėklas. Pavienius lauko pakraščiuose (už ariamo ploto ribų) augančius individus rekomenduojama naikinti taikant priemonę Nr. 1 (Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją cheminėmis priemonėmis) arba priemonę Nr. 3 (Naikinti iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius Sosnovskio barščio individus).

Priemonė Nr. 5. Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse.

Visose teritorijose esančiose Sosnovskio barščio augavietėse, kuriose įgyvendinamos Veiksmų plano priemonės, turi būti stebima ir vertinama Sosnovskio barščio populiacijos būklė ir jos pokyčiai, gamtinių buveinių būklė, taikytų naikinimo priemonių efektyvumas. Įgyvendinus Sosnovskio barščio gausos reguliavimo Veiksmų plane numatytas cheminio naikinimo priemones, ekspertas augaviečių būklę turi vertinti praėjus 14–28 dienoms, o įgyvendinus kitas priemones – ne vėliau kaip per 20 darbo dienų po priemonės įgyvendinimo pabaigos. Sosnovskio barščio populiacijos reguliavimo poveikį gamtinių buveinių atsikūrimui turi vertinti kvalifikuotas samdytas ekspertas (botanikas arba ekologas). Atlikęs kiekvieno Veiksmų plano priemonės įgyvendinimo vertinimą, ekspertas parengia aktą, kuriame nurodo kiekvienos Sosnovskio barščių augavietės naikinimo kokybę ar pastebėtus trūkumus. Tvarkymo metų pabaigoje ekspertas parengia metinę ataskaitą su išsamia buveinės būklės pokyčių analize ir rekomendacijomis, kaip toliau naikinti ir kontroliuoti kiekvienos augavietės Sosnovskio barščio populiaciją, teikia rekomendacijas dėl Veiksmų plano koregavimo.

Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, dar ne mažiau kaip 5 metus teritorijoje esančios Sosnovskio barščio augavietės turi būti stebimos ir pagal poreikį taikomos Veiksmų plane numatytos naikinimo priemonės, kurios turi užtikrinti, kad iš dirvožemyje esančių sėklų dygstantys augalai būti visiškai sunaikinti, nepasiektų generatyvinės brandos fazės, nesubrandintų sėklų ir jų neišplatintų, iš kurių vėl galėtų atsikurti invazinės rūšies populiacija. Šiuo etapu eksperto paslaugos nebūtinos, vertinimą gali vykdyti savivaldybės specialistai.

Priemonė Nr. 6. Sosnovskio barščių populiacijų naikinimas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje iškasant

Priemonė taikoma vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose ir gretimose teritorijose, kur augalų apsaugos produktų naudojimas negalimas arba nepraktiškas dėl taikomų apsaugos reikalavimų, todėl Sosnovskio barščiai naikinami mechaniniu būdu – iškasant. Sosnovskio barščiai kasami pavasarį, kai jų lapai būna ne daugiau kaip 30–50 cm aukščio (paprastai nuo gegužės mėn. pradžios, atsižvelgiant į meteorologines sąlygas). Pakartotinai augalai tose pačiose teritorijose tais pačiais metais kasami liepos–rugpjūčio mėnesiais, kai paauga iki tol buvę nepastebimi jauni individai.

Kasant Sosnovskio barščius, kastuvus į žemę smeigiamas 10–15 cm atstumu nuo augalo įstrižai šaknims (~45° kampu) ir jos pakertamos 10–15 cm gylyje. Augalas su šaknimis ištraukiamas, dirvožemis nuo šaknų nupurtomas, kasimo vieta užlyginama, o velėna prispaudžiama.

Iškasti ir surinkti Sosnovskio barščiai turi būti išnešti iš tvarkymo ploto. Juos rekomenduojama dėti į tamsius sandarius plastikinius maišus ir sutvarkyti saugiai, nepaliekant augalų pakrantėje.

Priemonė įgyvendinama 2026–2030 m., du kartus per metus visais Veiksmų plano įgyvendinimo metais. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, tvarkytos teritorijos turi būti stebimos pasibaigus projekto laikotarpiui kasmet bent 5 metus – nuo 2031 m. iki 2035 m., ir pagal poreikį priemonė tęsiama.

IV SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIAI IR ŠALTINIAI

Veiksmų planui įgyvendinti reikalingų lėšų poreikis 2026–2029 m. finansavimo laikotarpiu ir 2030 m. savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamų darbų poreikis pateikti 3 lentelėje.

Dėl fiksuotų įkainių taikymo ir atskirų eilučių apvalinimo iki centų bendra 2026–2029 m. finansavimo suma patikslinta taip, kad neviršytų 99.31 ha plotui taikomos maksimalios finansavimo sumos – **371 550,93 Eur**. Galutinės metinės sumos pateikiamos 5 lentelėje.

3 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimui reikalingų lėšų poreikis 2026–2029 m. ir 2030 m. savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamiems darbams (Eur)

Eilės Nr.	Teritorija	Plotas (ha)	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.	2030 m.	Bendra suma
1	Gudelių k., Girdžių sen.	1.5955	1,865.39	1,616.67	1,430.14	528.53	528.53	5,969.26
2	Gudelių k., Girdžių sen.	0.66265	774.74	671.44	593.97	219.51	219.51	2,479.17
3	Girdžių k., Girdžių sen.	2.29685	2,685.39	2,327.33	2,058.80	760.85	760.85	8,593.22
5	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.0101	1,180.97	1,023.50	905.41	334.61	334.61	3,779.10
6	Miliūšių k., Girdžių sen.	8.24004	9,633.93	8,349.39	7,386.04	2,729.60	2,729.60	30,828.56
7	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.00362	1,173.39	1,016.94	899.60	332.46	332.46	3,754.85
8	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.9171	2,241.40	1,942.54	1,718.41	635.06	635.06	7,172.47
9	Miliūšių k., Girdžių sen.	0.0437	51.09	44.28	39.17	14.48	14.48	163.50
10	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.28126	1,498.00	1,298.26	1,148.47	424.43	424.43	4,793.59
11	Miliūšių k., Girdžių sen.	0.10966	128.21	111.12	98.29	36.33	36.33	410.28
12	Būtrimų k., Girdžių sen.	0.25165	294.22	254.99	225.57	83.36	83.36	941.50

13	Gudelių k.. Girdžių sen.	19.6603	22,986.04	19,921.19	17,622.71	6,512.67	6,512.67	73,555.28
14	Gudelių k.. Girdžių sen.	5.192	6,070.28	5,260.90	4,653.90	1,719.90	1,719.90	19,424.88
15	Meškininkų k.. Jurbarkų sen	11.861404	13,867.88	12,018.80	10,632.09	3,929.21	3,929.21	44,377.19
16	Klišių k.. Jurbarkų sen.	2.16795	2,534.68	2,196.72	1,943.26	718.16	718.16	8,110.98
17	Klišių k.. Jurbarko sen.	32.59237	38,105.70	33,024.87	29,214.50	10,796.55	10,796.55	121,938.17
18	Klišių k.. Jurbarko sen.	0.3844	449.43	389.50	344.56	127.34	127.34	1,438.17
19	Klišių k.. Jurbarko sen.	1.69518	1,981.94	1,717.68	1,519.49	561.55	561.55	6,342.21
20	Jurbarko m. sen.	0.11815	138.14	119.72	105.90	39.14	39.14	442.04
21	Jurbarko m. sen	0.80975	946.73	820.50	725.83	268.24	268.24	3,029.54
22	Išlėstakių k.. Seredžiaus sen.	2.3749	2,776.64	2,406.41	2,128.77	786.71	786.71	8,885.24
23	Vyliaudų k.. Seredžiaus sen.	1.5514	1,813.83	1,571.99	1,390.61	513.92	513.92	5,804.27
24	Pieštvenų k.. Seredžiaus sen	0.5551	649.00	562.47	497.57	183.88	183.88	2,076.80
25	Pieštvenų k.. Seredžiaus sen	0.1278	149.42	129.50	114.55	42.34	42.34	478.15
26	Jurgiškių k.. Seredžiaus sen.	0.095425	111.57	96.69	85.54	31.61	31.61	357.02
27	Paulių k.. Šimkaičių sen.	0.57315	670.10	580.76	513.75	189.86	189.86	2,144.33
28	Paulių k.. Šimkaičių sen.	0.0028	3.27	2.84	2.51	0.93	0.93	10.48
29	Aušgirio k.. Šimkaičių sen.	0.540421	631.84	547.59	484.41	179.02	179.02	2,021.88

30	Aušgirių k. Šimkaičių sen.	0.245335	286.84	248.59	219.91	81.27	81.27	917.88
31	Rūstelių k. Seredžiaus sen.	0.0004	0.47	0.41	0.36	0.13	0.13	1.50
32	Burbiškių k. Seredžiaus sen.	0.18345	214.48	185.88	164.44	60.77	60.77	686.34
33	Girkų k. Seredžiaus sen.	0.1704	199.22	172.66	152.74	56.45	56.45	637.52

Veiksmų plane numatytų Sosnovskio barščių naikinimo priemonių įgyvendinimo laikotarpiai pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo laikotarpis

Paslaugos. darbai	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.	2030 m.
1. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją cheminėmis priemonėmis	kovo–gegužės mėn.	kovo–gegužės mėn.	kovo–gegužės mėn.	kovo–gegužės mėn.	kovo–gegužės mėn.
2. Sosnovskio barščių naikinimas nupjaunant nuo herbicidų nežuvusius augalus su žiedynais	birželio ir rugpjūčio mėn.	birželio ir rugpjūčio mėn.	birželio ir rugpjūčio mėn.	birželio ir rugpjūčio mėn.	birželio ir rugpjūčio mėn.
3. Sosnovskio barščių naikinimas iškasant pavieniui augančius ar po cheminio naikinimo likusius pavienius individus	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.
4. Naikinti ir kontroliuoti Sosnovskio barščio populiaciją agrotechinėmis priemonėmis	balandžio–spalio mėn.	balandžio–spalio mėn.	balandžio–spalio mėn.	balandžio–spalio mėn.	balandžio–spalio mėn.
5. Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio Sosnovskio barščio populiacijoms vertinimas augavietėse	balandžio–rugspjūčio mėn.	balandžio–rugspjūčio mėn.	balandžio–rugspjūčio mėn.	balandžio–rugspjūčio mėn.	balandžio–rugspjūčio mėn.
6. Sosnovskio barščių naikinimas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostoje iškasant	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.	gegužės ir liepos–rugspjūčio mėn.

5 lentelė. Bendra suma kiekvieniems naikinimo metams

Naikinimo metai	Bendra suma (Eurai)	Visų metų bendra suma (Eurai)
2026 m.	116,108.03	371,550.93
2027 m.	100,627.10	
2028 m.	89,018.06	
2029 m.	32,898.87	
2030 m.	32,898.87*	

*-5-tų metų naikinimo darbų finansavimas vykdomas savivaldybės biudžeto lėšomis

Veiksmų plano priemonių lokalizacija

Teritorijoje Sosnovskio barščiai bus naikinami 33 augavietėje, kurių bendras plotas yra 99.31 ha. Naikintinos populiacijos yra privačios nuosavybės teise fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančiuose, taip pat valstybinės valdomuose žemės sklypuose.

Teritorija, kurioje bus įgyvendinamas Veiksmų planas priskirta Jurbarko rajono savivaldybės administracijai. Išsamesnė informacija apie Sosnovskio barščio augaviečių lokalizaciją pateikta šio plano 1 lentelėje, kiekvienoje augavietėje įgyvendinamos priemonės nurodytos 6 lentelėje, o reikalingų išlaidų pagrindimas (1–5 lentelės).

Į 5-ąją Sosnovskio barščio radavietę patenkantis žemės sklypas Nr. **9410-0001-0292** plane išskiriamas kaip netvarkytinas plotas. Šiame sklype Sosnovskio barščio kontrolės ir naikinimo priemonės nebus įgyvendinamos, kadangi nėra gautas sklypo savininko ar valdytojo sutikimas vykdyti darbus. Atsižvelgiant į tai, sklypas Nr. **9410-0001-0292** neįtraukiamas į tvarkomų plotų apimtį ir finansuojamų priemonių sąmatą.

Tvarkymo plotų lokalizacijos žemėlapiu pateikti A priede (1–33 pav.).

6 lentelė. Sosnovskio barščio augavietėse 2026–2030 m. įgyvendinamų priemonių sąrašas

Eil. Nr.	Vietovė	Plotas (ha)	Koordinatės (X Y)	Ploto charakteristika	Barščio paplitimas	Įgyvendinamos priemonės
1	Gudelių k., Girdžių sen.	1.5955		Apleista pieva	Gausiai	5. 6
2	Gudelių k., Girdžių sen.	0.66265		Apleista pieva	Gausiai	5. 6
3	Girdžių k., Girdžių sen.	2.29685		Apleista mezofitų pieva su krūmais	Gausiai	5. 6
5	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.0101		Pakelė, pieva	Negausiai	1. 2. 5
6	Miliūšių k., Girdžių sen.	8.24004		Pieva	Gana gausiai	5. 6
7	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.00362		Apleista pieva	Negausiai	5. 6
8	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.9171		Dykvietė	Gana gausiai	5. 6
9	Miliūšių k., Girdžių sen.	0.0437		Pakelė	Gana gausiai	1. 2. 5
10	Miliūšių k., Girdžių sen.	1.28126		Pakelė	Negausiai	1. 2. 5
11	Miliūšių k., Girdžių sen.	0.10966		Pakelė	Negausiai	1. 2. 5

12	Būtrimų k.. Girdžių sen.	0.25165		Pakelė	Gana gausiai	1. 2. 5
13	Gudelių k.. Girdžių sen.	19.6603		Sodas. dirbami laukai	Gana gausiai	1. 2. 5
14	Gudelių k.. Girdžių sen.	5.192		Apleista pieva. upelio šlaitas	Gana gausiai	5. 6
15	Meškininkų k.. Jurbarkų sen	11.861404		Dirvonai. sodybvietė	Labai gausiai	5. 6
16	Klišių k.. Jurbarkų sen.	2.16795		Apleistas dirvonas ir pieva	Auga tankiais sąžalynais	5. 6
17	Klišių k.. Jurbarko sen.	32.59237		Pakelės pieva su medžiais. pramoninė teritorija	Gausiai. vietomis sudaro sąžalynus	1. 2. 5
18	Klišių k.. Jurbarko sen.	0.3844		Pakelė	Tankiai	1. 2. 5
19	Klišių k.. Jurbarko sen.	1.69518		Pramoninė teritorija	Gausiai	5. 6
20	Jurbarko m. sen.	0.11815		Pieva	Negausiai	1. 2. 5
21	Jurbarko m. sen	0.80975		Miško proskyna	Labai gausiai	1. 2. 5
22	Išlestakių k.. Seredžiaus sen.	2.3749		Apleista pieva	Gana gausiai	1. 2. 5
23	Vyliaudų k.. Seredžiaus sen.	1.5514		Apleista pieva. krūmynai	Gana gausiai	5. 6
24	Pieštvenų k.. Seredžiaus sen	0.5551		Upelio šlaitas	Negausiai	5. 6
25	Pieštvenų k.. Seredžiaus sen	0.1278		Upelio šlaitas. tankumas nedidelis	Negausiai	5. 6

26	Jurgiškių k.. Seredžiaus sen.	0.095425		Sodybvietė	Gausiai	1. 2. 5
27	Paulių k.. Šimkaičių sen.	0.57315		Sodybvietė	Gausiai	5. 6
28	Paulių k.. Šimkaičių sen.	0.0028		Pakelė	Negausiai	3. 6
29	Aušgirių k.. Šimkaičių sen.	0.540421		Pakelė	Negausiai	5. 6
30	Aušgirių k.. Šimkaičių sen.	0.245335		Pakelė	Negausiai	5. 6
31	Rūsteliokų k.. Seredžiaus sen.	0.0004		Pakelė	Negausiai	3. 5
32	Burbiškių k.. Seredžiaus sen.	0.18345		Pieva	Gana gausiai	5. 6
33	Girkų k.. Seredžiaus sen.	0.1704		Apleisti griuvėsiai	Gana gausiai	1. 2. 5

V SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO TIKSLINIMAS IR STEBĖSENA

Veiksmų planas jo įgyvendinimo laikotarpiu gali būti tikslinamas atsižvelgus į objektyvias aplinkybes – priemonių efektyvumą, aplinkos sąlygas, gamtinius pokyčius, žemės naudotojų reikalavimus, finansines galimybes ir kitas, nenumatytais atsiradusias aplinkybes.

Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metu, įvertinus priemonių veiksmingumą, galima veiksmų planą koreguoti pagal eksperto (botaniko arba ekologo) išvadas ir rekomendacijas (keisti naikinimo būdą, priemonių taikymo terminus, dažnumą ir kt.). Stebėseną vykdyti Pirkėjas samdyto ekspertą (botaniką arba ekologą), kuris vertins veiksmų plano ir naudojamų priemonių efektyvumą. Pagal jo pateiktas rekomendacijas Pirkėjas gali inicijuoti Veiksmų plano priemonių keitimą ir (arba) tikslinimą).

Veiksmų plano priemonių efektyvumas bus vertinamas baigus taikyti kiekvieną numatytą Sosnovskio barščio naikino priemonę. Vertinimas turi būti vykdomas kasmet 2026–2030 m. Priežiūros laikotarpiu – 2031–2035 m. – vertinimą gali atlikti savivaldybės specialistas arba samdytas ekspertas.

Vertinimas turi būti atliktas ir vertinimo aktas Pirkėjui turi būti pateiktas ne vėliau kaip per vieną kalendorinį mėnesį nuo konkrečios priemonės įgyvendinimo pabaigos. Svarbiausias tikslas – neleisti Sosnovskio barščiams subrandinti ir išbarstyti sėklų, kurios taptų naujos invazijos pradžia.

REKOMENDACIJOS

Apibendrinus Sosnovskio barščių naikinimo patirtį įvairiuose Lietuvos regionuose, parengtos rekomendacijos dėl šių darbų organizavimo. Pateiktos rekomendacijos turėtų padėti išvengti dažniausiai pasitaikančių klaidų, kurios turi didelės įtakos Sosnovskio barščių naikinimo sėkmei.

1. Pradėjus Sosnovskio barščių naikinimą, darbai turėtų būti vykdomi kasmet, nurodytais terminais, apibrėžtu dažnumu ir laikantis aprašytos metodikos. Jeigu bent vienais metais naikinimo darbai nevykdomi ir Sosnovskio barščiai subrandina sėklas, naikinimo laikas prasitęsia maždaug penkeriais metais.

2. Sosnovskio barščių naikinimo darbai turi būti organizuojami taip, kad tam tikroje teritorijoje (kaime, gyvenvietėje ar kitame plote, kuris apibrėžiamas pridėjus 1 km nuo kraštinių Sosnovskio barščio populiacijų) jie pradami tais pačiais metais ir nuosekliai vykdomi tol, kol bus sunaikintos visos populiacijos. Jeigu dalyje populiacijų augalai naikinami, o dalyje nenaikinami ir net nekontroliuojami, į išnaikintus plotus vėl gali patekti sėklų ir per gana trumpą laiką populiacija vėl atsikurs. Ypač svarbu užtikrinti, kad nė vienas individas nesubrandintų ir neišbarstytų sėklų.

3. Būtina atkreipti dėmesį, kad pradėjus naikinimo darbus, gali atsirasti naujų plotų, užkrėstų Sosnovskio barščiais, kurie liko nepastebėti inventorizacijos metu. Iš sėklų išaugę jauni individai pirmuosius dvejus metus gali būti nepastebimi tarp kitų augalų, o po trejų ar ketverių metų suauga ir ima žydėti. Dėl to būtina jaujai atsiradusius (nustatytus) plotus būtina įtraukti į naikinimo planą ir juose nuosekliai taikyti naikinimo priemones, kurios numatytos Veiksmų plane. Esant poreikiui, dėl naikinimo priemonių parinkimo reikėtų pasikonsultuoti su specialistais.

4. Naikinimo priemonės vienoje teritorijoje turi būti įgyvendinamos visuose sklypuose, nepaisant jų nuosavybės formos (valstybinė, privati). Ruošiantis naikinti Sosnovskio barščius, būtina iš anksto su žemės savininkais ir (arba) naudotojais suderinti darbų strategiją. Jeigu dalyje sklypų Sosnovskio barščiai bus naikinami, o kitoje dalyje nenaikinami, visiškai išnaikinti šių invazinių augalų gali nepavykti dėl to, kad sėklos pateks iš plotų, kuriuose nevykdomas naikinimas ir (arba) netaikomos kontrolės priemonės.

5. Jeigu nėra galimybės visuose plotuose naikinti Sosnovskio barščius, turėtų būti vykdoma jų populiacijų kontrolė. Kontrolė vykdoma taikant Veiksmų plano plane aprašytą priemonę Nr. 2 (nupjaunami žydėti pradedantys augalai ir pjovimas kartojamas ne mažiau kaip du kartus per vegetacijos sezoną, kartais reikia priemonę įgyvendinti 3 kartus, priklausomai nuo meteorologinių sąlygų).

6. Skelbiant viešąją paslaugos pirkimą, rekomenduojama paslaugos teikėją parinkti ne visam Veiksmų plane numatytam laikotarpiui, bet vieneriems metams, su galimybe pratęsti sutartį. Rekomenduojama paslaugos teikėją rinktis ne vien pagal mažiausios kainos kriterijų, bet ir turimą kvalifikaciją bei patirtį. Būtina, kad paslaugos teikėjas atitiktų reikalavimus, nurodytus Veiksmų plane (reikalavimai įgyvendinantiems priemonės Nr. 1–3). Stengtis, kad paslaugos teikėjas būtų iš Jurbarko rajono savivaldybės arba bent jau iš gretimų rajonų. Taip sumažėja transporto išlaidos ir lengviau įgyvendinti priemonės. Taip pat paslaugos teikėjui lengviau atsižvelgti į aplinkos sąlygas ir operatyviai reaguoti į jų pokyčius.

7. Iš konkursą laimėjusių paslaugos teikėjų būtina reikalauti griežtai laikytis Veiksmų plane nurodytų naikinimo terminų, priemonių įgyvendinimo dažnumo. Kartais net nedideli metodikos ar naikinimo terminų pakeitimai (pvz., neatsižvelgiama į meteorologines sąlygas) labai reikšmingai sumažina priemonių efektyvumą.

8. Įgyvendinamų naikinimo priemonių kokybei ir efektyvumui vertinti rekomenduojama samdyti specialistą, kuris galėtų kvalifikuotai įvertinti Sosnovskio barščio populiacijų pokyčius, naikinimo priemonių poveikį aplinkai, esant reikalui teikti rekomendacijas dėl Veiksmų plano koregavimo ar keitimo (ypač jeigu pasikeičia sąlygos dėl gamtinių veiksnių įtakos). Sutartyje su naikinimo paslaugų teikėju turėtų būti numatyta, kad paslaugos teikėjas turi laiku ir tinkamai reaguoti į vertinimą atliekančio specialisto raštu pateiktas pastabas, ištaisyti padarytas klaidas ir imtis papildomų priemonių padarytų klaidų pasekmėms pašalinti.

9. Seniūnijų specialistams rekomenduojama aiškinti gyventojams, kurių valdomuose sklypuose yra Sosnovskio barščių, kaip svarbu nuosekliai šiuos augalus naikinti ir kokias priemones geriausia taikyti. Namų valdose šiuos augalus visais atvejais rekomenduojama naikinti mechaninėmis priemonėmis (iškasti), ypač, jeigu auga tik pavieniai individai arba jie kol kas užima mažus plotus. Kai kuriais atvejais gyvenamosios paskirties sklypuose galima Sosnovskio barščius uždegiant plėvele, tačiau šis metodas dažnai yra brangesnis ir sudėtingesnis negu augalų naikinimas mechaniniu būdu (iškasant). Gyventojus taip pat būtina informuoti, kad vykdant Sosnovskio barščių naikinimą, būtina naudoti asmens apsaugos priemones.